

Romano hangos

10^{LE}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 12 • ČÍSLO 18 • VYŠLO 19. LISTOPADU 2010

zprávy

PRAHA – Koncem října začal soud pro Prahu 1 projednávat případ osmi lidí obviněných z podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka. Patrik Vondrák se za tento čin už rok nachází ve vazbě. Soud okamžitě zamítl jeho žádost o propuštění z vazby. Obviněným je kladeno za vinu organizování a pořádání pochodu 6. června 2009 v Jinonicích, pořádání koncertů tzv. white power music (Bílá síla), tvorba webových stránek s neonacistickými texty apod. Jde o Michaelu Dupovou, Richarda Langa, Petra Fryče, Filipa Vávru, Milana Hrocha, Martina Václavka a Daniela Závadu.

PRAHA – Prezidentův kancléř Petr Hájek přirovnal kauzu osmi lidí viněných z podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka k totalitním procesům. Obvinění se podíleli např. na výlepu propagačních samolepek neonacistického Národního odporu (NO). Podle Hájka je vývoj kauzy, v níž za vylepování samolepek NO strávili Patrik Vondrák a Michaela Dupová už rok ve vězení, výsměchem právu na spravedlivý proces. Svoboda slova, názoru a politického přesvědčení tu platí jen pro někoho, uvedl.

PRAHA – Vyhláška na lepší začlenění romských žáků do běžných škol bude připravena do ledna. Řekl to ministr školství Josef Dobeš (VV). Reagoval tak na kritiku neziskových organizací, že jeho úřad romskou otázku ignoruje. Z vyhlášky ovšem vypadnou části o začleňování dětí cizinců, tato problematika se bude řešit v rámci jiných opatření.

LETY U PÍSKU – Správce památníku Romů v Letech u Písku uvádí návštěvnost v době od května do října v roce 2010 ve výši 10 645 návštěvníků. (www.romea.cz, kh)

Od Five by Five až po Feher Fekete Kerek

Foto: Eliška Plná

BRNO – V sobotu 30. října se uskutečnil devátý ročník multi-kulturního festivalu Django fest. Celkem se ho zúčastnilo šest kapel, jedna zpěvačka a tři taneční soubory, přišlo asi dvě stě platících návštěvníků.

V publiku se mísili Romové s Neromy, odhadem tak půl na půl. Jako první začínala kapela Paramisara. Tklivé housle Milana Horvátha zněly velkým sálem, který se pomalu začínal plnit. Poté se část publika přesunula na malou scénu, kde

jsme pro ně připravili vystoupení dětských tanečnic souboru Terne čhaja. Jde o soubor z naší pobočky z Hodonína, proto přijely na vystoupení jen tři holčičky, které se ale vůbec nestyděly a předvedly všechno, co je jejich vedoucí Kateřina Zimová stihla naučit.

To už ale na velkém pódiu hráli Five by Five. Tuto kapelu jsme objevili vloni v soutěži mladých talentů. Letos se nám již v trochu pozměněném složení hudebníků kolem jádra kapely – bratrů Honzy a Dominika

Klempárových – předvedli jako ti největší profesionálové: skvělý zvuk, přesné rytmy, dechberoucí vyhrávky, zajímavá zpěvačka, kontakt s publikem a ještě jim to všem moc slušelo! Tak má vypadat mladá kapela, kterou budeme rádi podporovat a doporučovat! A to se chystali na festival pouhé dva dny, neboť jsme je narychlo oslovili jako náhradníky za původně oznámenou kapelu Make It Funky, která se bohužel těsně před festivalem rozpadla.

Pokračování na str. 2

z obsahu

Druhá šance naposledy?

Polemika se starostou Brna-střed

strana 3

Holomek píše Walekovi

Proč utichly vládní aktivity?

strana 3, 4

Kaj sas, kaj na...

Bylo, nebylo to tak dávno...

strana 7

Kateřina Bandyová: Romani luma odstartovala v září

Narodila se před dvaceti lety, pochází z Ostravy – Poruby. Je aktivní tak, že nevím, kdy vlastně odpočívá. Studuje i pracuje zároveň. V budoucnu by chtěla studovat na vysoké škole. Prostě mladá a sympatická Romka.

Ahoj Katko. Pracuješ v České televizi (ČT) jako redaktorka a uvádíš romský magazín Romaňi luma. Mohla bys popsat, jak ses v ČT ocitla a trochu nám přiblížit svou práci?

Do televize jsem se dostala tak, že mě před dvěma lety oslovila jedna její pracovnice. Asi tři roky předtím jsem působila v projektu Spolu to

dokážeme, který spočíval v přednáškách na středních školách o rasismu. Právě tam si mě ta paní z televize všimla. V ČT pracuji krátce, ale externě jsem spolupracovala už dlouho. Rok o mně natáčeli dokument, který má název Rom_ID. No a moje konkrétní činnost v televizi? Jsem redaktorka, zaměřená na reportáže o Romech. Chceme romskou populaci víc zpopularizovat a ukázat většině, že máme vzdělané Romy, kteří už něco dokázali a dokazují.

Přiznám se, že zrovna romský magazín Romaňi luma neznám, ale ráda bych se o něm dozvěděla více. To je něco nového?

Začal nedávno, rozjel se teprve letos v září.

A kde ho můžeme shlédnout? Moderuješ ho sama? Co se můžeme z magazínu vlastně dozvědět?

Romský magazín Romaňi luma můžete vidět každý pátek na internetových stránkách České televize www.ceskatelevize.cz/romani-luma. Moderuji dohromady s mým dlouholetým kamarádem Martinem Grinvalským, který byl osloven stejně jako já. V magazínu se můžete dozvědět, co se událo v posledním týdnu, co se bude dít a také tam najdete pozvánky na kulturní akce Romů.

Přibliž nám dokument s tím zvláštním názvem Rom_ID. Co to znamená a kde ho můžeme vidět?

Dokument se jmenuje Rom_ID, protože to má jakoby zkráceně vyjadřovat termín romská identita. Tento dokument bude ke zhlédnutí za pár měsíců v televizi. Ale přesný termín jsme ještě neurčili. Ukázku z něj můžete prozatím vidět na www.youtube.com pod názvem Rom_ID.

A ještě ke škole – co že to teď studuješ?

Již čtvrtým rokem střední školu Zdeňka Matějčka v Ostravě, kon-

Pokračování na str. 6

zaznamenali jsme

PRAHA – Zasedala nominační komise k udělení titulu Gypsy spirit v jednotlivých kategoriích. V příštím čísle vás s nominacemi seznámíme. Udělení cen Gypsy spirit se uskuteční v Pražských křižovatkách 10. prosince.

VSETÍN – Jiří Čunek přece jen nebude starostou Vsetína, ačkoli v komunálních volbách získal nejvíc preferencí ze všech kandidátů, a to 4 422 hlasů. Nezasedne ani ve vedení města. Koalice ODS, ČSSD, TOP 09 a KDU-ČSL si dala podmínku, že ODS získá post starosty a ve vedení města nebude nikdo z vrcholové politiky. Čunek je senátorem.

OSTRAVA, PRAHA – Liana Janáčková, známá urážkami Romů, neprošla druhým kolem senátních voleb. Voliči přece jen neunesli její provokaci se zápalkami, které přibalovala k předvolebním propagačním materiálům. Ještě před volbami se vyznamenal její podporou i premiér Nečas. Není to však vůbec nic proti tomu, jakou podporu jí vyjádřil senátor ODS Karel Šebek, když veřejně zvolal: „*Liano, vydrž!*“ Pan senátor už nám na štěstí nestačil říci, v čem tak bohubilém měla paní Liana vydržet.

PÍSEK – Okresní soud v Písku udělil 14 měsíců vězení s podmíněným odkladem na dva roky autorovi publikace Jiřímu Gaudinovi Konečné řešení otázky cikánské. V knize je obsažena myšlenka vystěhovat Romy do Indie. Soud naznal, že publikace podněcuje k nenávisti vůči skupině osob z rasových důvodů. Tuto knihu v dubnu loňského roku pokřtili dokonce příznivci Národní strany na místě bývalého koncentráku v Letech.

KRUPKA – Krvavý likvidační útok dvou mladých Romů letos v květnu na školáka z dětského domova se dostává ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Postižený chlapec se vydal ze stesku za svou matkou do 30 km vzdáleného Ústí nad Labem. Po cestě jej vydírali zmínění romští chlapi. Chtěli po něm peníze a když zjistili, že nic nemá, týrali a ponižovali ho. Oběť nechali bez povšimnutí a ta se domohla pomoci až v blízké železniční stanici. Naše redakce se rázně distancuje od takového počínání a kriminální čin spáchaný mladými Romy odsuzuje, nemůže ho bagatelizovat a pomlčet o něm. Srovnávat ho však se žhářským útokem na romskou rodinu ve Vítkově odmítá.

PRAHA – Anna Šabatová ukončila členství v Radě pro lidská práva, kde působila sedm let. Došla jí trpělivost s vládou, která nebere lidská práva jako svoji prioritu, a také, že vláda dosud nejmenovala nového vládního zmocněnce pro lidská práva za Michaela Kocába. Premiér Nečas na její rezignaci nijak nereagoval. Kromě již dříve naznačených adeptů (Jan Litomiský, Oldřich Kužilek) se objevilo jméno Václava Peřicha, bývalého viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu. Je jisté, že premiér chce na tuto funkci někoho úplně odlišného od Michaela Kocába, nejspíše nějakého úředníka. Premiérovi jeho poradce Joch dokonce doporučil, aby tento post úplně zrušil.

BRNO – Nejvyšší soud v Brně smetl ze stolu dovolání pro porušení zákona proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ve věci romského expolicisty Martina Barkóciho z Ostrova nad Ohří. Barkóci se musí vrátit do vězení, ze kterého ho dostala bývalá ministryně spravedlnosti Kovářová stížností pro porušení zákona a současně mu přerušila výkon trestu. Barkóci si bude muset ještě odsedět dva roky a devět měsíců. Barkóci byl loni v říjnu byl povolán jako policista k případu, kdy dva Romové v Ostrově bili muže lopatou. Barkóci měl po příjezdu prohlásit: „*Měli tě zabít. Uvědom si, co budeš vypovídat.*“ To soud kvalifikoval jako krytí zločinu. Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona zamítl. (www.romea.cz, kh)

Řemeslo má zlaté dno

Výtvarník Ján Oláh-Širo pochází ze slovenské Detvy. Potenciální kupce svých kreseb, případně jejich zveřejnění v časopisech a jinde autor velmi uvítá. Ze sbírek Muzea romské kultury v Brně.

Od Five by Five až po Feher...

Dokončení ze str. 1
Na místě jsme museli také trochu improvizovat – 17 tanečníků z Gipsy Princess se nám na malé pódium rozhodně nevešlo, tak si zatančili čardáše pod velkým pódiem. Mezitím si nachystali nástroje hudebníci z Gipsy Mikulov a po krátké zvukovce nám předvedli, že v Mikulově pořad ví, jak se dělá jazz po cikánsku! Po nich opět předvedli tance za mohutné odezvy publika kluci a holky z Gipsy Princess z Bruntálu – tentokrát však šlo o moderní a latisko-americké se-

stavy. Nad nimi se pomalu chystala jedna z největších hvězd večera – Ida Kellarová se svou kapelou Jazz famelija. Publikum bylo plné očekávání a kapela nás během následujících hodin přesvědčila, že umí rozesmát i dojmout, to vše v nejlepším slova smyslu. Po nich předvedly tradiční tance holky z Nového Jičína – Cikne čhave – a nádherně zazpívala i jedna z nich, Veronika Kačová, známá čtenářům Romano hangos i jako pravidelná přispěvatelka. Další část večera patřila energické worldmusic – Propaganja roztanči-

la a nažhavlila publikum a Feher Fe-kete Kerek je také vychladnout ne-nechali. Veselá hudba, veselí lidé a spousta energie pro lidi pod pódiem až do úplného konce. Během večera jsem viděla víc rozesmátých tváří než za celý rok, všichni byli šťastní a spokojení, a my jsme s celým průběhem byli spokojení taky. Myslím, že ani Django Reinhardt, romský hudebník, který by letos oslavil sté narozeniny, by se za takovou oslavu stydět nemusel!

Jana Vejplachová
Pracovnice SRNM Brno.

Šarlota uvedla devátý Djangofest

BRNO – Multikulturní 9. ročník tohoto tradičního festivalu se uskutečnil 30. října v brněnském klubu Fléda. Program byl velmi nabitý a účinkující, kteří se zde předvedli, vydali ze sebe všechno, co v sobě měli.

A to obrovský žár, talent a lásku k hudbě. Samotný festival začal od 18.00 hodin. Na pódiu se předvedla Paramisara, hrající styl romano latino. Na místo jsem dorazila i já a můj

soubor Cikne Čhave, atmosféra ve Flédě houstla. Sešla jsem se tu s lidmi, které jsem neviděla i dva roky, což mě potěšilo. Ve 20.30 zazpívala romský jazz světově uznávaná zpěvačka, klavíristka a pedagožka Ida Kellarová a její Jazz Famelija. Už na první poslech jejich tóny naladily místní Romy do té správné polohy, pluli se zpěvačkou, tak jak zpívala.

Zazněly například písně: Baro džives pašo pañori, Džava Država

nebo Kada baro svetos. Po Idě následovala menší pauza. Potom během chvilky soubor Cikne Čhave a taneční soubor pod vedením SRNM Gipsy Princess pod vedením Aurelie Balážové roztančily diváky ohnivými romskými tanci, plnými vášně a energie. Malou změnu přinesla divákům kapela Propaganja, v Brně velmi oblíbená skupina worldmusic. Po nich jsem zazpívala několik romských písní. Protože publikum chtělo pokračování, zapívala jsem ještě smutnou píseň Čon. Večer i dále pokračoval nádhernou hudbou. Celý festival moderovala tradičně Šarlota Filová.

Celým večerem jsem byla příjemně překvapená a musím říct, že program se vydařil díky podpoře ministerstva kultury, města Brna, Společenství Romů na Moravě, Muzea romské kultury v Brně a všem skvělým účinkujícím. Gratuluji k úspěchu.

Text a foto: Veronika Kačová

Cimbálovka FCM Radegast roztančila Bamboo klub

ZLÍN – Ve zlínském klubu Bamboo se 15. října představila rožnovská cimbálová kapela FCM Radegast s tanečním a pěveckým souborem z Nového Jičína Cikne čhave.

Celé představení začalo kolem osmé hodiny večer, kdy cimbálová kapela začala hrát známé české písně. Na řadu pak přišla zpěvačka Veronika Kačová, která okouzila svou oblíbenou romskou písní Čajori romani.

Lidi překvapil její krásný hlas, který odměnili bouřlivým potleskem.

Po smutné písni následoval rychlý temperamentní čardáš. Tanečnice z Cikne čhave zvedly lidi ze židlí. Jejich rozšířené sukně, plné rozmanitých a nápaditých barev, rozjasnily celý klub, ve kterém vládla skvělá atmosféra.

Cimbálová kapela FCM Radegast ten večer hrála nádherně smutně, ale i veselé písně. A ty jejich rychlé instrumentálky? O těch ani nemluví. Lidé z nich byli nadšení. Tleskali a jásali. Někteří to nevydrželi a šli tancovat. Také tanečnice Cikne čhave předvedly maďar-

ský, ruský a tradiční romský čardáš. Svými prvky rozpohybovaly nadšené obecenstvo, které jim na známou maďarskou píseň Šalomaloma tleskalo do rytmu.

Veronika Kačová zazpívala s kapelou FCM Radegast několik písníček, například Na cikánské svatbě u nás, A já taká divočka, Nane cocha, Andro verdan, O poštaris avel atd.

Celé vystoupení trvalo do rána. Čas utekl tak rychle, že jsme si to ani neuvědomovali.

Lucie Kačová

Cimbálovka FCM Radegast kerd'a te khelel Bamboo klub

ZLÍN – Andro 15. oktobris pes andro klubos, savo pes vičinel Bamboo klubos, andre Zlina sikhad'as cimbalmovo banda Radegast andal o Rožnovos he o gi'avibengero the khelibengero suboris andal o Nový Jičín, o Cikne čhave.

Calo dikhl'ariben začinďas pašal ochto ora rači, kaj e cimbalmo-vo banda chudl'a te bešavel peske gadžikane giľa. Pro šoros pašis avlas e užard'i spevačka e Veronika Kačovo, savi očarind'a peskra giľaha Čajori romaňi savore manušen andro koda klubos. O manuša has prekvapimen, savo šukar hangos la hin, he savo dokončinde bare aplausiha. Pal koja pharejileskeri

giľi chudle te bašavel sigutno temperamentno čardašis, savo vasdla le khelibengere dženen andal o suboris Cikne čhave opre pal o stolky. Peskre perfektne prvkenca ande le manušen andro klubos ke asangutne muja. Lengere bare rokľi, saven has pherdo napadite he zdohanľive farbi, rozjasninde calo klubos, kaj has bari lachi atmosfera.

E cimbalmo-vo banda has andro koda džives napaťangutno. Bašavilas pharejileskere giľa, aľe he asangutne giľa, save mulatinde le manušen. The kole lenge sigutne instrumentalne giľa? Pal kole aňi nadav duma. Le manušenje oda has pre dzeka. Marenas pro vasta he

chučkerenas. Aľe he o džene adal romano suboris pes sikhade. Sikhade le manušenje romano, ungriko the rusiko kheliben. Peske prvkenca thode le manušen andro tempos, hoj lenge pre ungriko giľi Šalomaloma marenas le vastenca.

E Veronika Kačovo giľad'as la bandaha FCM Radegast pherdo giľa, šaj phenav: A me ajsi d'ivočka, Nane cocha, Andro verdan, O poštaris avel, the aver šukar giľa.

Calo dikhl'ariben has ži tosara. O časos avka sigutnes denašľas, hoj olestar aňi na džanahas. Ča šaj phenav, hoj ode has laches. Calo rači has lachi atmosfera, savi has le romane živlenca. **Lucie Kačová**

Romano Lil

www.rnl.sk – Rómsky nový list
noviny Rómov na Slovensku

Druhá nebo poslední šance?

Na svých stránkách zveřejnil 14. října Úřad městské části (ÚMČ) Brna-střed tiskovou zprávu uvádějící, že projekt Druhá šance byl neúspěšný a (dle názoru starosty Libora Šťástky) končí blamáží. Stránka obsahuje také statistiku a vyhodnocení první etapy toho projektu. Není mi zcela jasné, jak mohla být vydána tato tisková zpráva se sumarizací neúspěchů zúčastněných, když oficiální zhodnocení celého projektu bylo provedeno k 19. říjnu. Ale buď, budu vycházet z toho, že tiskový odbor ani pan starosta neměli aktuální informace. Dne 30. října následovala reportáž v ČT, kde se reportéři snažili o neutrální tón a seznamovali s tím, oč vlastně v rámci tohoto projektu šlo. Ve zkratce: jednalo se o spolupráci mezi statutárním městem Brnem, ÚMČ Brno-střed a neziskovými organizacemi

DROM, IQ Roma servis, Romodrom a Společenství Romů na Moravě, uzavřenou v dubnu letošního roku na půl roku s tím, že k 19. říjnu 2010 dojde k vyhodnocení úspěšnosti programu.

Dovolím si zde nyní několik čísel: Do programu Druhá šance (DŠ) bylo zařazeno 34 klientů vybraných pracovníky ÚMČ Brno-střed. Jejich celkový dluh ke 30. dubnu 2010 přesahoval 2,5 milionu Kč, přičemž rozmezí u jednotlivých klientů sahalo od deseti tisíců až po statisíce.

K 19. říjnu 2010 došlo k vyřazení 13 klientů, z toho čtyři klienti neměli o spolupráci zájem, šest již v bytech nebydlí, ve dvou případech šel dům do privatizace a jedna klientka zemřela. Vzhledem k tomu jsou statistické výsledky nepřesné, neboť při vhodnějších výběru klientů by mohly být lepší. Za dobu fungování programu DŠ bylo uhrazeno více než 300 tisíc Kč.

Pan starosta říká, že se nebudou tolerovat neplatiči, kteří nekomunikují, a ti pak mají jistotu – výpověď a vystěhování. Rozumím tomu, že je v zájmu městské části mít bytový fond v pořádku, ale je nutné si uvědomit, že klienti zařazení do DŠ se nacházejí na dně sociálního systému s omezenými a nepravidelnými příjmy. Navíc samotný výběr nebyl zcela šťastný.

Dále pak nikdo přesně nedefinoval, jak se k daným klientům a pra-

covníkům zúčastněných organizací postaví oddělení výplaty sociálních dávek. Mnoho ze zvolených osob totiž přímo záviselo na výplatě příspěvků na bydlení či na jednorázových dávkách, čímž byla podmíněna stabilizace a možné řešení jejich situace. Navíc docházelo k samotným prodáváním v projednávání návrhů, které byly bytové komisi podány zúčastněnými organizacemi. Tot k výčtu problémů.

Nehodlám se pouštět do obsáhlých rozborů a ani hanit ÚMČ Brno-střed, neboť jako jediný se tomuto projektu postavil čelem. Ale to je, dle mého názoru, právě jádro problému. V okamžiku, kdy by tento projekt vnímaly všechny strany jako potřebný a užitečný a ne jako politickou manipulaci veřejného mínění a problém, mohlo se dojít k lepším výsledkům. Podařilo se totiž rozpohybovat několik let stagnujících klienty, propojit práci neziskových organizací a města a v neposlední řadě medializovat možná řešení neplatičství. Navíc jako bonus DŠ vnímám motivaci klientů, kteří dosud svoji situaci neřešili, s propojením na nabídku sociálně-právních služeb jednotlivých organizací a předcházení nárůstu počtu obyvatel na předražených a nevyhovujících komerčních ubytovnách.

Miroslava Čepová

Pracovnice SRNM a sdružení Romodrom, Brno.

Dopis Karla Holomka Czeslawu Walekovi a Gabriele Hrabaňové

Vážený pane řediteli vládní sekce pro lidská práva!

Vážená paní ředitelko kanceláře rady vlády pro záležitosti romské komunity!

Dovolte, abych se vám svěřil se svými obavami a v důsledku toho vás požádal o jisté kroky, směřující ke kontaktu s premiérem.

Uplynulo už dost času od ustanovení vlády. Vláda se v mnoha směrech chová jako „mrtvý brouk“. S politováním, a ve vší zdvořilosti musím konstatovat, že toto označení nejvíce dopadá na premiéra. K takto přísnému soudu mne vede rozbor situace ve společnosti.

Jako poradce zmocněnce vlády pro lidská práva a jako neformální tvář Dekády romské inkluze jsem měl možnost důvěrněji nahlédnout do připravovaných reformních změn vlády i náznaků změn, které se často provádějí nepozorovaně, mají však dokonale reálné důsledky, bohužel zaznamenávám tentokrát, že důsledky negativní. Mám obavy, že tyto důsledky nejtěživěji dopadnou na lidi romské pospolitosti, které, ať už chci nebo nechci, svým způsobem mám za povinnost nějak obhajovat. Té povinnosti i ambice se nemohu jen tak zbavit nebo vzdát, aniž bych se pokusil o kroky směřující k nápravě nebo ke zmírnění negativních dopadů, o nichž se zmiňuji.

To je také důvod, proč vám píši. Rezignoval jsem již na možnost

osobního setkání s premiérem, o které jsem usiloval a které mi bylo přislíbeno. Proto volím i tuto cestu, která vám jako vládním úředníkům umožňuje kroky, které jsou mně upřeny.

Jedná se o to, aby byla premiérem neprodleně svolána Rada vlády pro záležitosti romské komunity, které je premiér předsedou, a aby na programu byly otevřeny zásadní otázky reformem a jejich dopadu na romskou komunitu. Členové Rady mají spojení do romských komunit a mají tedy právo vědět, co se bude dít a na co se připravit.

Aby bylo jasné řečeno, jak hodlá vláda naplňovat programy ve vzdělávání v rámci inkluzivního vzdělávání, jak hodlá vláda dokončit projekt mezinárodního vzdělávacího střediska romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu, jak hodlá zabezpečit posilování agendy lidských práv při jejich zcela evidentním oslabování právě při reformách dopadajících na nejchudší část obyvatelstva.

Není možno pominout odpověď premiéra na otázky z resortu ministerstva školství, které zcela ruší již předcházející dohody v rámci inkluzivního vzdělávání, jakož i v rámci ministerstva práce a sociálních věcí, kde zaznívají návrhy, které odporují všemu, co již bylo dříve prověřeno jako užitečné a dobré, zatímco je nyní rušeno rádo pod hlavičkou úsporných

opatření, s nimiž ovšem navrhované změny nemají nic společného. To jsou jen náměty, které však ukazují na trendy a síly, které vrací společnost úplně do začátků, jako bychom znovu začínali na zelené louce.

Očekávám, že Rada vlády se sejde co nejdříve za účasti premiéra a ministrů. Romská reprezentace této země je již dostatečně silná a fundovaná, aby dokázala analyzovat odpovědi premiéra na dané otázky a aby dle toho dokázala volit i další formy spolupráce nebo i případně občanské neposlušnosti s dopadem na dovolání se podpory z EU. Nezapomínejme, že naplňování programu integrace Romů do společnosti bylo jednou z podmínek přijetí ČR do EU a nyní v době, kdy ČR se stává platným a plnohodnotným členem tohoto společenství, si nemůže dovolovat excesy s chudobou a odmítáním řešení romského fenoménu v této chudobě. To by bylo naprosté selhání, kterému je třeba zabránit v zájmu celé české společnosti, v zájmu vlády a v zájmu Romů samotných.

Prosím o neprodlené doručení tohoto dopisu do kanceláře premiéra a o sdělení, jak s ním bylo naloženo.

Karel Holomek

Člen Rady vlády pro záležitosti romské komunity, „tvář“ Dekády romské inkluze, předseda Společenství Romů na Moravě.

komentář

Koalice na radnicích zrazují vůli voličů

KAREL HOLOMEK

V letošních komunálních volbách voliči jasně dali najevo, že si žádají změnu. A to ve smyslu, aby z radnic odešli ti, kteří si z nich učinili základnu nebývalých a podezřelých zisků ve spolupráci s oblíbenými podnikateli, kterým dohazovali lukrativní zakázky. Uvedenou činnost nejvíce z politických stran vynikala ODS a její starostové. Ne že by sociálně demokratičtí starostové a místostarostové byli o tolik lepší, ale přece jen vítězství sociální demokracie ve volbách bylo jasným znamením, že její program připadá lidem bližší. I těch skandálů sociální demokracie měli mnohem méně než ODS. Stručně řečeno, většina aktivních voličů spíše očekávala, že první housle na radnicích bude hrát sociální demokracie. To koresponduje s obecnou situací, v níž se spousta lidí dostává na sociální dno. Mezi nimi nemálo Romů.

Rostou ale nejen naši voliči, rostou i komunální politici. Určitě ne v tom dobrém slova smyslu. Posuďte sami. Koalice na mnoha radnicích uzavírá poražená ODS s TOP 09, případně lidovci nebo i s dřívějšími zelenými. Sociální demokraté končí v opozici. To považují za zradu na voličích ze strany politiků zmíněných stran. Ještě horší mi však připadají koalice sociálních demokratů uzavřené s ODS. To je nejhorší možná varianta, která umožňuje pokračovat ve starých praktikách. Je to příklad velké radnice Brna.

Dovolte mi však příklad nejbližší. Radnice největší brněnské části, Brno-sever, obsazené převážně romskou populací, přes výrazné vítězství sociální demokracie uzavřela koalici ODS, TOP 09, lidovců a skupiny bývalých zelených. Je dobře, že odešel bývalý starosta ODS Leo Venclík, neblaze proslulý tragickou bytovou politikou jeho sestry vůči Romům (ta mimochodem stále setrvává ve funkci vedoucí tamního bytového odboru). Ale co to pomůže, když se novou starostkou stala rovněž příslušnice ODS, navíc ještě s nevysvětlenou částkou 119 milionů korun zaplacených údajně za práce v rámci bytového fondu Bytasenu, kterému šéfovala. Nikdo na radnici neví, kam ty peníze šly.

Jaké iluze si tedy volič může dělat? Zvolená a vítězná sociální demokracie, která má v čele bývalou místostarostku, má teď zase na krku nevysvětlený a podezřelý úplatek 100 000 korun. To je ještě celkem zanedbatelná výše, když uvážíme, jaké peníze radnicemi protékají z našich daní.

Dovedete si představit větší absurditu? Tohle se snad může stát jen v tom našem českém politickém Kocourkově!

Volič prokázal kvalitu, ale politik si uměl poradit, aby ruka dále ruku myla! Takže kdo tedy vlastně vyhrál?

co na to naše právnička?

Jak vypadá exekuce formou dražby?

Exekuci prodejem věcí movitých může exekutor nařídít s výslovným určením věcí, které oprávněný ve svém podání exekutorskému úřadu, označil. Oprávněný ovšem nemusí označit žádnou věc, která by měla být zpeněžena k úhradě dluhu. Je-li to pro provedení exekuce prodejem movitých věcí účelné, může exekutor i bez návrhu oprávněného zajistit movité věci, které sepsal. A to zejména existuje-li obava z jejich poškození nebo ztráty. Zajištěné věci převezme do své úschovy nebo uloží u vhodného schovatele.

Není-li při provádění exekuce povinný přítomen, doručí se mu exekuční příkaz s vyrozuměním o tom, že byl proveden soupis, a které věci byly sepsány.

Vyžaduje-li to účel exekuce, je exekutor oprávněn učinit osobní prohlídku povinného a prohlídku bytu a jiných místností povinného. Stejně tak i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek. Za tím účelem je oprávněn zjednat si do bytu nebo jiné místnosti povinného přístup, popřípadě uzavřené skříně nebo jiné schránky otevřít.

Povinný umožní exekutorovi přístup na všechna místa, kde má své věci umístěny. Každý, v jehož objektu má povinný svůj byt nebo jiné své místnosti, je povinen strpět, aby ten, kdo provádí exekuci, provedl prohlídku bytu a jiných místností povinného. Nesplní-li tuto povinnost, je ten, kdo provádí exekuci, oprávněn zjednat si k bytu nebo jiné místnosti povinného přístup.

Exekutor v bytě povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, sepiše věci, které by mohly být prodány. A to v takovém rozsahu, aby výtěžek prodeje sepsaných věcí postačil k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného spolu s náklady exekuce. Sepsány budou především věci, které povinný může nejspíše postrádat a které se nejsnáze prodají.

Exekutor sepiše i věci povinného, které má u sebe někdo jiný, avšak jen tehdy, jestliže mu takové věci budou současně odevzdány.

JUDr. Ludmila Krátká

Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno, e-mail: ludmila.krataka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).

V letošních komunálních volbách voliči jasně dali najevo, že si žádají změnu. A to ve smyslu, aby z radnic odešli ti, kteří si z nich učinili základnu nebývalých a podezřelých zisků ve spolupráci s oblíbenými podnikateli, kterým dohazovali lukrativní zakázky. Uvedenou činnost nejvíce z politických stran vynikala ODS a její starostové. Ne že by sociálně demokratičtí starostové a místostarostové byli o tolik lepší, ale přece jen vítězství sociální demokracie ve volbách bylo jasným znamením, že její program připadá lidem bližší. I těch skandálů sociální demokracie měli mnohem méně než ODS. Stručně řečeno, většina aktivních voličů spíše očekávala, že první housle na radnicích bude hrát sociální demokracie. To koresponduje s obecnou situací, v níž se spousta lidí dostává na sociální dno. Mezi nimi nemálo Romů.

Rostou ale nejen naši voliči, rostou i komunální politici. Určitě ne v tom dobrém slova smyslu. Posuďte sami. Koalice na mnoha radnicích uzavírá poražená ODS s TOP 09, případně lidovci nebo i s dřívějšími zelenými. Sociální demokraté končí v opozici. To považují za zradu na voličích ze strany politiků zmíněných stran. Ještě horší mi však připadají koalice sociálních demokratů uzavřené s ODS. To je nejhorší možná varianta, která umožňuje pokračovat ve starých praktikách. Je to příklad velké radnice Brna.

Dovolte mi však příklad nejbližší. Radnice největší brněnské části, Brno-sever, obsazené převážně romskou populací, přes výrazné vítězství sociální demokracie uzavřela koalici ODS, TOP 09, lidovců a skupiny bývalých zelených. Je dobře, že odešel bývalý starosta ODS Leo Venclík, neblaze proslulý tragickou bytovou politikou jeho sestry vůči Romům (ta mimochodem stále setrvává ve funkci vedoucí tamního bytového odboru). Ale co to pomůže, když se novou starostkou stala rovněž příslušnice ODS, navíc ještě s nevysvětlenou částkou 119 milionů korun zaplacených údajně za práce v rámci bytového fondu Bytasenu, kterému šéfovala. Nikdo na radnici neví, kam ty peníze šly.

Jaké iluze si tedy volič může dělat? Zvolená a vítězná sociální demokracie, která má v čele bývalou místostarostku, má teď zase na krku nevysvětlený a podezřelý úplatek 100 000 korun. To je ještě celkem zanedbatelná výše, když uvážíme, jaké peníze radnicemi protékají z našich daní.

Dovedete si představit větší absurditu? Tohle se snad může stát jen v tom našem českém politickém Kocourkově!

Volič prokázal kvalitu, ale politik si uměl poradit, aby ruka dále ruku myla! Takže kdo tedy vlastně vyhrál?

Diskuse – kniha návštěv

www.srnm.cz/cz/guestbook.htm

Vláda už dávno pracuje, a... nic. Aspoň co se týká romské problematiky. Prostě ticho po pěšině. Ptáme se proto:

Nedělá premiér Nečas mrtvého brouka?

Štefan Tišer

Předseda Společenství Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje (www.srnmpk.cz).

Hned po parlamentních volbách jsem avizoval, že pro Romy nastane bída, pravicová vláda totiž nemyslí na sociálně vyloučené ani na Romy. Romové a střední vrstva na tom budou ještě hůř, kvůli sociálním reformám, které tlačí obyvatele mnohem víc do chudoby. Pan Nečas nám stále hrozí, že jsme zadlužení. Ale není to tak horké, za námi se nacházejí státy, které jsou na tom mnohem hůř než Česká republika. Opozice nemá šanci něco prosadit, i když se snažila. Proto budou Romové trpět čtyři roky a nebudou mít žádné sociální jistoty. Proto jsem chtěl, aby Romové šli volit a volili ty, kteří za ně budou bojovat. Pan premiér opravdu dělá mrtvého brouka, nevidí, neslyší nářky dětí a žen z nejchudších vrstev. Je mi to líto, ale takhle jste i někteří z vás rozhodli. Nyní vidíte, že mělo a má smysl chodit k volbám, a volit ty, kteří to s námi (Romy) myslí dobře. S lítostí přeji lepší zítřek, lahčo džives tumenge.

Milan Elvis Gábor

Zpěvák přerovské hudební skupiny Imperio (www.imperio.estranky.cz).

Nejsem tak naivní a vím, že nová vláda se bude snažit nejdříve uvést v platnost hlavní body svých stranických programů. Mám na mysli snižování zadluženosti našeho státu, přípravu a prosazení státního rozpočtu, boji proti korupci atd., takže je mi naprosto jasné, že v záležitostech Romů či v nějakém zabezpečení agendy lidských práv se toho nějaký pátek moc nepříhodí. Uvidíme do budoucna, ale růžové brýle si nenasazujeme...

Lucie Sharrii Oračková

Studentka střední odborné školy, Brno.

Poslední dobou politiku moc nesleduji, protože je to pěkná nuda. Zdá se mi, že se absolutně nic nezměnilo. Splněné sliby dělají dobrého politika. A ty nesplněné dělají z politiků podvodníky. Vždyť jich je tam nahoře plno. A pan Nečas? Mrtvý brouk? Slabé slovo...

Jakub Čihák

Ředitel sdružení R-Mosty (www.r-mosty.cz, www.skinfashion.cz), Praha.

Zatím jsem si nevšiml zřetelných kroků, které by vláda Petra Nečase podnikala v romském začleňování. Ale předpokládám, že je to dáno jejími předem deklarovanými prioritami. Nicméně předpokládám, že premiér Nečas, jakožto bývalý a snad i opravdu dobrý ministr práce a sociálních věcí, pomůže romské inkluzi už jen prosazováním věcného a odborného hlediska oproti amatérismu a chaotickým nápadům.

Co zatím ale odhadnout nelze, je směřování ministerstva školství vedeného zástupcem Věcí veřejných. Tady by mohla ztroskotat inkluze ve vzdělávání a zamrznout už funkční aktivity škol a nevládních neziskových organizací. Za nešťastné určitě považuji obsazení neoficiální „lidskoprávní pozice“ jistě inteligentním, ale asi nejen pro mě přespříliš radikálním konzervativcem panem Jochem. Ale třeba z třeskutých diskuzí s aktivisty vyjdou zajímavé závěry. Ještě bych v kostce ponechal celé vládě čas.

Rudolf Pecha

Nezaměstnaný, Valašské Meziříčí.

Lepší to už nebude, jsme na pokraji propasti, nemáme pro českou společnost žádnou cenu. Můžeme se snažit jak chceme, ale stejně nám nadávají, že nechceme pracovat. To je hlavní argument Neromů, když už nevědí, kudy kam.

Jarmila Hannah Čermáková

Básniřka, dramatička, Praha.

K vládě zatím nemám slov. Utahujeme si opasky už dvacátým rokem a obávám se, že si z nás utahují stále ti sami pohlavři, ať už jsme občany republiky českého, romského, židovského či jiného původu.

Erazim Kohák

Filozof, publicista, Praha.

ODS si ve jménu osobní svobody vždy stanovila za úkol co největší omezení zásahů státu do života občanů. Jejím programem je přenechat odpovědnost za osobní životy v rukou občanů samých. Pokud ministerský předseda Nečas nepodniká žádné konkrétní zásahy do života Romů, naplňuje tak stranický program. Potvrzuje to i jeho volba poradce pro lidská práva. Lidé, kteří ho volili, by neměli být překvapeni.

Bohumil Řeřicha

Kruh přátel česko-německého porozumění, Lubenec.

Kde se bere ta nestoudnost současné vládní garnitury, která není schopna zajistit normální podmínky většinové společnosti, natož pak menšinám? Premiér Nečas je produkt politiky současného vládce této země Václava V. zvaného svatý Václav V. Což znamená pokrytecké chování bývalého Václava IV. Věřím v samostatnost romské menšiny, která se musí vymanit z totality bílé většiny. To je její prvořadý úkol, nikdo vám nic nedá zadarmo, vy však na to máte. Máte mou podporu. (pp)

Dobeš už toho stačil zničit dost

Neumím posoudit, zda je premiér Nečas mrtvý brouk. Ovšem mrtvým broukem rozhodně není ministr za Věci veřejné Dobeš. Během svého krátkého angažmá zatím stačil zničit odbor sociálních programů ve školství, většinu lidí „kopajících“ za inkluzivní školství „odešel“, zbylí odešli sami. Současná praxe ve vzdělání a podrazy na děti a rodiče ze strany managementu bývalých zvláštních škol tak dál bude pokračovat a systém bude vylučovat další generace dětí z trhu práce a života, na který by si mohly vydělávat vlastní legální kvalifikovanou práci. V systému bývalých zvláštních škol se točí čtyři miliardy ročně, za ty pochopitelně tvůrci systému bojují.

Myslel-li premiér Nečas vážně reformy na ministerstvu práce ve své někdejší roli ministra ve věci změny systému péče o ohrožené

děti, měl by se zasadit o pokračování reformy ve vzdělávání, které jsou nutné pro modernizaci přístupu ke vzdělávání. Děti dál budou přetahovány na základní školy praktické již od první třídy, dál budou ředitelé škol praktických vyhlašovat zápisy do první třídy dva

Jan Černý

Ředitel programů sociální integrace společnosti Člověk v tísni (www.clovekvitsni.cz), Praha.

Volby a romská otázka

Výsledky parlamentních, komunálních a senátních voleb dopadly pro mnohé politické strany nad jejich očekávání. Některé strany dopadly až moc dobře, ale některé zažily velké zklamání. Voliči jim za jejich zásluhy poděkovali a odzvonili jim. Mnohé překvapily vzniklé koalice, prostě je to tragédie, ale už se s tím nedá nic dělat, vůle lidu zvítězila. Sláva vítězům a čest poraženým. U vesla už vidíme zase staré tváře. A ty nové, ty se starým hned přizpůsobily.

Ani se nedivím, že se tak rychle na první pohled protikladné strany rychle dohodly, šlo přece o křesla moci. S bičem v ruce si sedly na kouzelné oslíky, z kterých se jim budou penízky jen sypat a sypat. Ale nám voličům, vlastně vítězům, budou mocipáni penízky, jak se zdá, jen ubírat a ubírat. Chápu to, není už jiného východiska, už není kde brát.

Bude se tedy šetřit, škrtat, ubírat, krátit a budeme si muset ještě víc utahovat opasky. Olala, Vánoce, Vá-

noce přicházejí, zpíváme přátele, radujeme se voliči. Máme se tedy na co těšit. Při této příležitosti se naskytá otázka, co bude s námi Romy? To je otázka, která tu dál visí jako zaprášený kabát ve staré kůlně. Ministerstvo pro národnostní menšiny už neexistuje a všichni odpovědní mají teď spoustu jiných starostí než se zabývat momentálně romskou problematikou. Po volbách se zprovvozuje vláda, parlament, senát i komunální úřady a zdá se, že na Romy nemá čas ani pan premiér Nečas, ani jeho poradce pro národnostní menšiny pan Joch. Jejich prioritou jsou teď důležitější záležitosti a Romové tedy budou muset ještě hezky dlouho počkat. Důsledného řešení se možná ani nedočkají a jak se zdá, dostatečně se nerozjela ani Dekáda romské inkluze, ani Agentura pro začleňování Romů.

Navíc vládní řešení ekonomické krize dostane Romy do ještě větších problémů. Naroste jejich chudoba.

Agentura pro začleňování Romů už funguje, ale málokdo o ní ví, ob-

zvlášť Romové. Co dělá, jak plní stanovený program, jak pomáhá městům, obcím a co všechno už pro Romy udělala, to se moc neví. Romové nevědí, ve kterých městech nebo regionech sídlí, nevědí, že právě ona jim může pomoci. Agentura se mediálně skoro vůbec neprezentuje. Proto za tím většina české společnosti vidí jen zbytečné mrhání peněz, vysoké platy zaměstnanců a ani se nedivím, že ji mnozí od-suzují.

Co se týče Dekády romské inkluze (DRI), tak jí předseda Česká republika, tedy vláda v čele s premiérem ČR. Na své programové závazky vůči DRI se ale zatím vláda nezaměřila a ani nemohla. Politické události v ČR se vyvíjejí, tak jak vyvíjejí, a na romskou problematiku nebyl čas. Pan premiér zatím mlčí, že by hrál mrtvého brouka? Nevěřím tomu, tak závažný problém jako romská otázka v ČR ho přece nemůže nechat klidným. Tedy nám nezbyvá nic jiného než ještě počkat. **Gejza Horváth**

Za Nečase se nůžky ještě víc rozevřou

Od současné vlády se v romských a pro-romských kruzích neočekávají nějaké zásadní posuny v sociální politice státu. Toto téma zjevně pro ni není stěžejní. Snad ještě přehodnotí status bezzubé Agentury pro sociální začleňování v romských komunitách, ale ani v tomto tématu neočekávám nic průlomového. Možná jsem i trochu spokojený, jelikož trpím agenturofobií. Mimochodem, v záležitostech Romů bych raději viděl posun k lepšímu zevnitř komunity. Je totiž ve hvězdách, jak to bude nyní v nevládním neziskovém sektoru fungovat. V době úsporných opatření dojde nepochybně ke značnému přískrce-ní dotační a grantové politiky, a tak

bych rád konečně viděl víc angažovanosti uvnitř samotného našeho etnika. Lidskoprávní agenda tak nějak zapadá do šuplíků. Vnímání tzv. romské problematiky jako problematiky sociální je nyní stěžejní. Jedním dechem musím konstatovat, že plánované reformy budou mít značný negativní dopad na romskou komunitu, a ty pomyslné nůžky se ještě více rozevřou... Vnímát to jako sociální problematiku je nyní velice pragmatické. Od Nečasovy vlády tudíž neočekávám nic zásadního, na to se musíme připravit.

Drahomír Radek Horváth

Webmaster-nezávislý novinář (http://drahomirradekhorvath.blog.idnes.cz), Děčín.

Vše, co navrhl Kocáb, bylo smeteno

Nečasova vláda se nesnaží řešit problematiku Romů v ČR. Dosavadní koncepce, vše, co navrhoval Michael Kocáb nebo co navrhovali zelení, se stalo minulostí po změně vlády. Ale to se dalo očekávat. Prostě se o tom oficiálně nemluví a veřejnost odsunutí tohoto problému přijímá, neboť se všichni odvolávají na to, že je třeba šetřit. Tedy se to odsunuje

a v pozdějších letech řešení této problematiky, ke kterému stejně musí dojít, bude dražší a komplikovanější než v současnosti. Každá vláda musí udělat i ta nepopulární opatření v prvních letech po svém nástupu. Tato zatím k romské problematice mlčí a to považují za nesprávné. **Jiřina Šiklová**
Socioložka, publicistka, Praha.

Premiér a Liana

Petr Nečas by byl možná rád, kdyby zvládl hrát mrtvého brouka. Tuhle strategii totiž zvířata využívají, když chtějí bez boje odrazit protivníka – a je to strategie úspěšná.

Přestože si Nečas velkou část této taktiky osvojil (lidskoprávní agendu se mu podařilo vytlačit na úplný okraj a nikdo se ho na ni – vyjma hysterie stran Jocha – neptá), čas od času z této role vypadne, když zatouží svou kuličku dokulit zas o kousek dál... Pak se ukáže, že když jde o politický zisk, stává se premiér – navzdory své vizáži vzorňáka – rutinérem, který je ochotný podporovat třeba i nejznámější českou rasistku Lianu Janáčkovou. To není dobrá zpráva pro nikoho z nás.

Pokud byl Nečas ochotný zapomenout na respekt k lidským právům jen kvůli jednomu křeslu v senátu, a to navíc v situaci, kdy to zas tak mnoho neznamená, nezbyvá nám než se bát toho, co bude premiér ochoten smést se stolu, až opravdu o něco půjde.

Eva M. Hejzlarová

Doktorandka Veřejné a sociální politiky na Fakultě sociálních věd UK, Praha.

350 miliard eur aneb Peníze a „romská integrace“

Francouzské Národní shromáždění letos 13. října v prvním čtení schválilo návrh zákona o přístěhovalectví, který rozšiřuje možnosti zbavit někoho francouzského občanství a usnadňuje vyhošťování cizinců. Podle agentury AFP se implicitně Romů týkají body návrhu, podle nichž bude možné vyprovodit za hranice cizince, ať občané země EU nebo ne, kteří opakovaně kradou, uchylují se k agresivnímu žebrání či nezákonně obsazují veřejné nebo soukromé pozemky. Za nejspornější novinku, kterou návrh obsahuje, agentura označila možnost odejmout občanství člověku, který ho získal před méně než deseti lety a který by byl odsouzen za vraždu policisty, četníka nebo hasiče. Takto vyvrcholilo francouzské „romské léto“, kdy se proti vypovídání balkánských Romů z Francie ozvala vlna protestů. Ozvali se nejen aktivisté, ale i Evropská komise. Postoje francouzského vládního establishmentu nejlépe vyjádřil francouzský velvyslanec pro lidská práva François Zimeray, který v září hostoval na zasedání Dekády romské inkluze v Praze. „*Náš pocit je, že celíme velmi neřetěvovému a paradoxnímu rétorickému útoku. Nepředstíráme, že jsme dokonalí, ale přál bych si, aby se ve všech zemích diskriminace trestala soudy tak tvrdě jako ve Francii a občanská společnost prokazovala tolik solidarity a soucitu... Problém začal, když se objevilo slovo Romové. Ale šokující přece není to, co je řečeno, ale ta realita. Realita, že tito lidé se snaží uniknout těžké situaci ve svých zemích... Přijímáme kritiku a nasloucháme jí, ale odmítáme to, co působí jako karikatura... Francie se odmítá stát obětím bečrání problémů, který nezavinila“* (Právo, 1. 10. 2010).

Inu, vítejte v klubu. Česká republika už takových horkých romských let má za sebou povícero. Většinou se jednalo o azylovou migraci „českých“ Romů za kanál nebo za oceán. Když se Francie letos snažila vyhošťovat nechtěné balkánské Romy, neváhal se český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg vyjádřit, že mu to připomíná rasismus. Jiří Peňas se v Orientaci Lidových novin (18. 9. 2010) otázel francouzského bohemy Bernarda Michela, „*co se to s vládou Francií stalo, že nezvládne na svém území pár tisíc kočovníků?*“, a bylo mu odpovězeno: „*No to je těžké. Francie musí dbát na zákony. A jestliže je někdo nerespektuje, tak se nemůže divit, že má problém. To není otázka lidských práv. To je otázka zákonů a dodržování pravidel, včetně hygienických. To se nedá nic dělat. A s rasismem to nemá nic společného. To nevím, proč to váš ministr říká. To vážně nevím.*“

Kdo je objektem k romské integraci?

Co tedy vlastně znamená „integrace Romů“ v českém a evropském kontextu? Odpověď zdá se jednoduší: jde přece o to, aby se Romové stali součástí společnosti. A protože byli po staletí vytlačováni na její okraj, pak je na místě vytvořit projekty (programy, strategie, koncepty), které umožní jejich začleňování (inkluze) a zamezí jejich vyčleňování (exkluzi). Takováto shoda panuje mezi politicky správně (korektně) jednajícími. Politicky korektní shoda však trpí zásadními vadami. Romy se v různých zemích myslí různí lidé, čímž je cílová akce integračních (vyrovňovacích, afirmativních, pozitivně diskriminačních, zaměstnaneckých aj.) projektů jen s obtížemi určitelná. Jednou je to 12 milionů, jindy osm milionů. Na to, že mnozí se za Romy nepovažují, respektive preferují označení Sinty, Manuša, Kale, Travellers (apod.) a nejsou součástí z východní Evropy importovaného pan-romského nacionalistického projektu, se v Bruselu ohled nebere.

Bruselští úředníci rádi mluví o romských evropských občanech. Ignorují tím, že evropské občanství je odvozeno z občanství členských států, ne naopak. Z pohledu vytváření jednotného evropského superstrátu je ovšem téma „evropských menšin“ v logice věci. Stejně tak je eurokraty tematizována i evropská muslimská menšina. (Paradoxem je, že v případě Romů tak vytváří dvojí menšinovost: velká část balkánských Romů jsou totiž muslimové.)

Na začleňování Romů z kohezního fondu EU tak bylo na roky 2007 až 2013 vyčleněno 350 miliard eur (asi 8,5 bilionu Kč). Eurokomisař pro zaměstnanost a sociální věci László Andor nyní (v polovině dotačního období) prohlásil, že prostředky by měly dostávat všechny členské země podle podílu této menšiny (ČTK, 12. 10. 2010). Z jakých čísel by ale chtěl eurokomisař vycházet? Jediná pevná data jsou z censů. To by pak takovéto rozdělování peněz například v České republice mělo za cílovou skupinu 11 716 lidí, kteří v roce 2001 deklarovali romskou národnost. V roce 2009 byly v ČR podpořeny na Romy zacílené projekty a programy ve výši 332 771 473 Kč z evropských fondů (v gesci MPSV), čistě z domácích zdrojů pak 157 383 278 Kč (podle Úřadu vlády). Pokud by se takto počítalo, pak by to znamenalo 41 729 Kč na jednoho Roma...

Obdobně tomu tak je i v jiných státech EU, kde oficiální přihlášení se k národnosti vykazuje násobně nižší počty než odhady demografů (o médiích nemluví). Jako důvod

nízkého počtu Romů hlásících se v cenzech ke své národnosti se učebnicově uvádí dědictví obav z pronásledování, které za nacistické genocidy prožili, a také neporozumění konceptu národnost či občanství. Jiný názor, zastávaný mnohými kulturními antropology, interpretující výsledky censů z pohledu jimi zkoumaných: ti se o věci jako národnost nezajímají. Světem je jejich rodina, mimo ni je vše pochybné, ba rituálně nečisté. Neromové, tedy gádžové (ve východní Evropě), Payové (ve Španělsku), Gorgiové (v Británii a Irsku), vytváří svět, s nímž lze hrát hry, ale Rom se přitom nesmí ušpinit nebo by taky mohl přestat být Romem. Naproti tomu je náhled zastánců romského národního obrození jednoznačný: Romové musí být k svému národnímu uvědomování vedeni. Dokud přivedeni nebudou, vycházejme z odhadů.

V ČR se snažil takovéto hledisko do vládních materiálů protlačit bývalý ministr Michael Kocáb. Ten si nechal vládou schválit novou koncepci romské integrace, ve které je pro nadcházející census připraven úkol „*vytvořit ve spolupráci s předsedou Českého statistického úřadu strategii podpory sociálně vyloučených romských komunit při sčítání lidu v roce 2011*“. Má být zvýšeno povědomí Romů tak, aby se „*informovaně mohli rozhodnout o své národnosti*“. V praxi to ovšem znamená vysvětlit Romům, aby se neregistrovali jako Češi, protože jimi přece nejsou. V romské oranžové knize ČSSD, stvořené pracovní skupinou, jejímž spiritus agens byl bývalý vládní zmocněnec Petr Uhl, je pak stipulováno: „*ČSSD prosadí do legislativního plánu vlády novelizaci menšinového zákona, a to buď tak, aby byl odstraněn nesoulad vzhledem k rámcové úmluvě a dalším evropským a mezinárodním předpisům, nebo podle možnosti i rozsáhlejší novelu, která by upravila kulturní autonomii a samosprávu etnických menšin. Zákony o obecním a krajském zřízení a o hlavním městě Praze je nutno novelizovat tak, aby počty občanů nečeské národnosti nebyly vázány na sčítání lidu. I zde je třeba vycházet z úředního odhadu počtů občanů menšinové národnosti.*“

Pomíňme, že socialisté utrpěli ve volbách vítězství a jejich romská oranžová kniha tudíž není na pořadu dne. Jimi zmíněný jetřebismus „úředního“ odhadu počtu Romů totiž zůstává vzhledem k financování integračních projektů stejně tak aktuální. Jak se totiž u nás a v Evropské unii určuje cílová skupina „romské integrace“, na níž jsou určeny miliardy?

V praxi řízení integračních projektů je jejich manažery uplatňován

koncept sociálního vyloučení, převzatý z francouzské dílny. V množství sociálně vyloučených jsou tak Romové bráni jako blíže neurčená podмноžina či substrát a peníze vydávané na sociální inkluze jsou brány zároveň jako peníze na integraci Romů. Je tomu tak dobře? Domnívám se, že existuje několik důvodů, proč tomu tak dobře není.

Primárně, dochází tak k etnizaci chudoby. Vytváří se rovnítko co Rom, to sociální problém. Pro mnohé Romy jsou projekty ohánějící se pomocí Romům dehonestující. Nežijí v ghettu a jsou na tom stejně jako jejich čeští sousedé. Pokud vezme v potaz „úřední“ odhady v ČR, pak takových musí být víc než polovina z odhadovaných dvou set tisíc.

Sekundárně, při vyhodnocování efektivity projektů na postavení Romů se evaluátoři ocitají v začarovaném kruhu. Projekty jsou sice určeny „na Romy“, ale také na všechny ohrožené sociálním vyloučením. Jak se ovšem dobrat k tomu, jestli měly (nebo neměly) efekt na zlepšení postavení Romů? Při pokusech o evaluaci romských integračních projektů se tak ocitáme v roli auditora, jenž má určit bonitu firmy, která nevede účetnictví. Audit je nemožný. Bonita je nulová. Firma se vyřazuje z dotačního programu.

Není divu, že princip zaměření programů na Romy, ale nejen na Romy, byl vytvořen právě na virtuálním Kocábově ministerstvu, které ho v rámci českého předsednictví EU propašovalo do dokumentů Evropské komise. Takovýto „princip“ totiž přesně vyhovuje české formě integrace, v které téma efektivity pomoci Romům není „salonfähig“. Qui bono?

Začleňování stále bez konce

Není sporu o tom, že postavení Romů je v české společnosti tíživé. Stali se totiž synonymem sociální zátěže a špatného sousedství. Všude slyší o nutnosti se integrovat. Všichni, bez ohledu na to, jak na tom jsou. Pokud se liší vystupováním, mluvou a jazykem těla od obyvatel „vybydlených“ domů a bytů, jsou často považováni

za cizince tmavé pleti. Byť je podle všech průzkumů a odhadů v ghettech méně než polovina potomků dřívějších obyvatel osad na Slovensku, skloňuje se slovo Rom ve všech pádech skryté mluvnické sociální patologie. „*Proto je třeba v dalším období zaměřit činnost zejména na plnění těchto úkolů: rozšířit a prohloubit individuální i skupinové formy sociální práce (...); pravidelně organizovat v každém místě s větší koncentrací (...) internátní letní rekreačně výchovné tábory (...); věnovat zvýšenou pozornost kultuře bydlení (...); usilovat o větší pracovní zařazení (...) občanů, zejména žen, a dosáhnout větší stabilizace jejich pracovních poměrů; zařazovat co největší počet (...) dětí do mateřských škol; zintenzivnit výchovnou a vzdělávací práci škol (...); rozšiřovat a prohlubovat formy kulturně-výchovné práce (...) v mimoškolní vzdělávací činnosti i v zájmové umělecké činnosti, a především se zaměřit na mladou (...) generaci; prohloubit zdravotní výchovu (...), zejména v otázkách plánovaného rodičovství (...); věnovat větší pozornost efektivnímu čerpání rozpočtových prostředků na řešení specifických otázek (...).*“

Souhlasíte? Jak by ne. Vždyť jde o aktuální nastavení integrační politiky, jak je známe i dnes. Zvláště důraz na zařazování žen do pracovního procesu odpovídá posledním požadavkům EU. Bohužel, ačkoliv obsahem i formou těžko rozlišitelné od vládních integračních opatření současnosti pochází výše uvedené citace z dokumentu Ministerstva práce a sociálních věcí České socialistické republiky z roku 1976 (vytečkoval jsem však obraty operující pojmy cikánská populace). Jak je možné, že tak rozdílné režimy, jakým byl „reálný socialismus“ let sedmdesátých, a „reálný kapitalismus“ let desátých nabízí de facto stejná doporučení? Tehdy národním výborům, dnes, arci, různorodější sestavě aktérů. Možná jen, že se cílová skupina doporučení za oněch uplynulých šestatřicet let nezměnila. Nebo že by se integrátoři nezměnili?

Čeho tedy můžeme pro Romy v Evropské unii dosáhnout za oněch 350 miliard eur do roku 2013? Většina peněz pokryje administraci projektů a platy pracovníků pomáhajících a poradenských profesí. Nejedná se o zdroje použitelné na přímé investice do cílové skupiny. Obávám se, že při zachování principu zaměření programů „na Romy, ale nejen na Romy“, nebudeme za tři roky ani schopni zjistit, zda jsme „na Romy“ vůbec nějaké peníze utratili.

Roman Křištof

Autor je publicista.

Psáno pro Romano hangos a Lidové noviny.

Martin Biháry získal titul mistra světa v benchpressu

ROKYCANY – Rom Martin Biháry se 20. října stal v tureckém Kahramanmarašu mistrem světa v benchpressu zrakově postižených vzpěračů. Závodil ve váhové kategorii do 82,5 kg, kde současně vytvořil i světový rekord výkonem 192,5 kg.

Za sebou zanechal reprezentanty Íránu, Ruska, Ukrajiny, Venezuely aj. Martin Biháry žije v Rokycanech. Soutěží ovšem za Tělo-

výchovnou jednotu Centrum zdravotně postižených v Českých Budějovicích (www.lczpjc.cz), kam dojíždí na tréninky a kontrolní testy.

V roce 2008 se se svým trenérem Jiřím Smékalem zúčastnil paralympijských her v historii jako první romský sportovec. Představuje velký vzor i pro sportovce bez zdravotního postižení. Určitě by zasloužil ocenění za skromnost a píli a po-

zornost nejen médií. Biháryho od dílový kolega Lukáš Šacher získal bronzovou medaili za výkon 152,50 kg (váhová kategorie do 75 kg). Martin Biháry si tak vylepšil výkon o 10 kg z nedávného mistrovství České republiky z 25. září, kde se mu podařilo vytlačit činku o váze „jen“ 185 kg.

Při loňském MS v USA se mu však nedařilo. Měl tehdy také velkou šanci na zlato, ale při zvedání

činky v základním pokusu o váze 190 kg si vykloubil oba palce.

A právě v USA v Miami se zase dařilo Lukášovi Šacherovi, který se stal mistrem světa 2009 v benchpressu výkonem 147,5 kg, to znamená, že letos si svůj výkon vylepšil o 5 kg. Navíc po získání tohoto titulu se Lukášovi narodila v září 2009 dcera Adélka. Byl to pro něj šťastný rok. Oběma zrakově postiženým vzpěračům gratulujeme! (js)

co na to naši čtenáři?

Zdravím, v posledním čísle RH, na titulní straně, v sloupku zprávy je informace s nadpisem Lety u Písku, Praha a začíná větou „*Vláda definitivně rozhodla, že prasečí farma poblíž někdejšího koncentráku Lety zůstane...*“ Pokud je ta věta vaše, správně měla znít „...*že prasečí farma na místě někdejšího koncentráku Lety zůstane*“. Dalo hodně práce prokázat, že 90 % místa tábora je překryto prasečincem. **Čeněk Růžička, Hořice**

Vážená paní Žigová, bohužel musím reagovat na váš článek z Romano hangos 21. září s titulkem Kolikrát se nedivím, že nás tak moc nenávidí, (Pozn.: titulky v RH včetně tohoto ovšem většinou stylizuje šéfredaktor pp). Jste mladá, temperamentní žena podle fotky, ale měla byste být víc objektivní. **Miroslav Tancoš, Nový Bor**

V říjnovém čísle Hlasu jsem si přečetla článek Antonína Ferka nazvaný Odmítám obě diskriminace. A mě napadá přísloví „*Darovanému koni na zuby nehleď*“. Zjišťuju, že spotřeboval a pak dodatečně pomluvil stipendium, které pobíral. Obdivu a úcty by bylo hodné, pokud by stipendium odmítl, nepobíral je a sám se živil, aby nezatížil vlastní rodinu. Takto se mi jeho počínání i článek jeví jako prázdná póza a holý nevědek, o slušnostní stránce věci se vůbec nezmiňuji. Tolik na okraj hrdinství po bitvě. **Ludmila Krátká, Brno**

Děkuji za posílání elektronické verze Romano hangos. Ráda si to přečtu a také preposílám ostatním. Chci vám napsat něco o sobě, abyste si nemyslel, že jsem zaujatá proti Romům. V žádném případě nejsem rasista, moje dcera má dítě s černochem. Ale i když v našem okolí žijí velice slušní Romové, tak kvůli tomu, že máme garáž u bytovny v Židenicích u kasáren, jsou naše zkušenosti s některými jinými velmi špatné. Dcera vezla auto do garáže i s vnukem. Obstoupili ji tam Romové, vlezli do garáže a nechtěli odejít. Když je napomenula, tak začali skákat po autě a začali je klenovat. Ve finále musela zakročit policie. To je takový malý střípek z naší zkušenosti. Také plívou po lidech v autobuse atd. Myslím si, že taková ta jejich spodina by opravu měla bydlet dál od slušných lidí. Žila jsem dva roky na Floridě a bylo tam celkem normální, že černoši, Portorikánci a Američané vesměs žijí v komunitách odděleně od sebe. Nikomu to nevadí a neřikají, že je to rasismus. Omlouvám se, že píšu anonymně, ale nechtěla bych se v současné situaci s těmito názory vystavovat na veřejnosti. **TT, Brno**

Z reakce na anketu Jak hodnotíte výsledky voleb ve vašem bydlišti a co se tím změní pro Romy? (RH 17-2010):

Podle mě se to po volbách u nás v Chodově vůbec pro Romy nezmění k lepšímu, ba naopak. Největší chybu v tomto případě přičítám místním Romům. Kam to všechno spěje? Za 150 korun se upsat třeba i ďáblu? Nebo si do budoucna takovým počínáním připravit takové integrační zákony města, které Romy připraví o všechno? Zákony, které je odsunou na úplný okraj společnosti, ze kterých už nikdy nebude návratu? Ano, nezmínil jsem člověka, který ty úplatky dával, proč taky. Vždyť tomu člověku je jasné, že může s takovou a jakoukoli jinou a možná nebezpečnější nabídkou, kdykoli nabídne nějakou finanční hotovost, přijít. Nemyslím si, že takové nabídky lidé přijímají z důvodu špatné sociální situace rodiny, ale že jde většinou o gamblery, feťáky a jiná individua, kterým opravdu nezáleží na vlastní, ale i rodinné a komunitní budoucnosti.

Nejhorší ale je, že tento náborář si dovolí přijet s takovou nabídkou do romského ghetta. A i přesto, že ne všichni přijali tuto částku za podpis konkrétní straně, tak náborář nenarazil ani v nejmenším na odpor, na vyhnání, nebo jen na upozornění, co si to vůbec dovoluje? Takže po těchto volbách si dovolím tvrdit: bude špatně, ale Romové, připravte se, bude hůř a je to volba mnohých z vás. **Emil Voráč, Chodov**

Co o mně tihle vlastně vědí?

Reakci (RH č. 17) na svůj článek, ve kterém kriticky popisuji integrační postupy v souvislosti se mnou a s činností naší organizace (RH č. 16), jsem samozřejmě očekával. Přiznám však, že spíš od osob, které jsem zmiňoval, tedy JUDr. L. Šlechtové, Anny Cínové, Ing. Holka, M. Kotlára. A též konkrétní výtky k tzv. mé nespolupráci. Zmiňování se sice neprojevili, jejich ústy ale jakoby promlouvají Jan Kima ze sdružení Aver, Miroslava Adamenko a duchodkyně Milena Lapošová.

Za poněkud negramotného mě označil Jan Kima. Vyhledal jsem jej s tím, že se konečně seznámím s někým, od koho načerpám zkušenosti, přiučím se, když v Liberci a Jablonci nad Nisou dělá s dětmi a mládeží 22 let! Nikdy jsem se totiž v žádných médiích s výsledky jeho práce nesetkal, nepotkal ho na žádných akcích. Když jsem jej navštívil, byl stejně překvapen jako já, ba řekl bych, skoro vyděšen tím, co údajně 22 let dělá. Neměl ani poňtí, že psal článek a nad svou činností v jakémsi sdružení kroutil hlavou.

Další den jsem si vyčlenil na Miroslavu Adamenko, asistentku pedagoga ve škole v Turnově. Tam jsem se začátkem roku také poprvé viděl s paní Adamenko, když jsem na varhany doprovázel chlapecký sbor. V Turnově jsem zjistil, že bydlí na ubytovně v Semilech a zatelefonoval jí, že ji navštívím. Řekla

mi, že má klienta, ať zavolám až za hodinu. To už ale nebrala telefon. Rozjel jsem se na ubytovnu. Vrátná mi sdělila, že tam Adamenko nebydlí, když jsem jí ale řekl, o čem jde, řekla, že ji má zapfít. Ze svého telefonu jí zavolala a Miroslava vzkázala, ať přijdu do školy v pondělí ve čtyři hodiny odpoledne. Ředitelka školy mi však sdělila, že pracuje pouze do tří hodin. Jel jsem tedy dříve. Ze školy se ale stala téměř nedobytná tvrz, nicméně nakonec jsem Adamenko našel. Jako básničku chrlila vše, co o mně ví, například, že hraji na varhany. V článku ale uváděla housle. Zrovna tak obhazuje práci romské poradkyně Anny Cínové, která působí v Jablonci nad Nisou, Adamenko ale pracuje v Turnově vzdáleném cca 20 km a bydlí v Semilech vzdálených cca 30 km.

Kdo však v evidenci jabloneckých obyvatel chybí úplně, je údajná Milena Lapošová, vehementně bránící romštinu, Miroslava Kotlára, Annu Cínovou a Jozefa Holka. Nikdy jsme spolu nehovořili, nikdy také nebyla v naší organizaci, ale píše, že k nám děti nechodí.

Deset let se obhajuji, žádám, abych byl uváděn v dokumentech zpracovaných Ing. Holkem a JUDr. Šlechtovou, že existuji a pracuji, když oni mě zapírají, nezmiňují ale ani sdružení Aver. Uvádí pouze Liberecké romské sdružení, ve kterém byla mj. v úvazku manželka

Ing. Holka, a JUDr. Šlechtová mu v pracovní době připravuje smlouvy (článek St. Kolomazníka z Mezinárodního centra Univerzum v Liberci), které potom rovněž v pracovní době Ing. Holek předává. V Radě vlády se také střídají dokola Anna Cínová, Miroslav Kotlár a Jozef Holec. A jakoby náhodou ve všech ostatních městech, kde bylo potřeba zřídít sociální služby, tedy ve Smržovce, Hrádku nad Nisou, Novém Městě pod Smrkem, Českém Dubu, Liberci atd., působí Liberecké romské sdružení. Pouze v Jablonci nad Nisou funguje i Romský život, tedy já. Skoro mi to připadá, jako bych byl nevítanou konkurencí v monopolu Libereckého romského sdružení. Jakým způsobem však mám spolupracovat, to jsem se však opět nedozvěděl.

Dušan Kotlár

Předseda sdružení Romský život.

Kateřina Bandyová: Romani luma odstartovala v září

Dokončení ze str. 1
krétně obor sociální péče – sociální činnost pro etnické skupiny.

Rodiče na tebe musejí být právem pyšní. Máš nějaké sourozence? Kráčeji také ve tvých publicistických stopách a jsou tak aktivní jako ty?

Moje mamka je určitě hodně pyšná na to, co dělám. Mám tři sourozence, dva bratry a sestru. Bratři ještě navštěvují základní školu, takže si na působení v médiích ještě počkají. Sestra je ale na úřadu práce, škola ji moc nebaví.

Co děláš ve svém volném čase, pokud se zrovna neučíš?

Zabývám se tancem a ráda věnuji svůj čas přátelům. Učím taky malé děti v komunitním centru Jekheta-ne romské tance.

Hodně mladých Romů nemluví svým rodným jazykem. Co ty a tvoje romština? Jak mluvíte doma mezi sebou?

Já ovládám romštinu dobře. Doma romsky mluvíme, ale ne moc. Pokud jde o naši širší rodinu, tak v ní mluví romsky všichni.

Ptala se Andrea Kačová

Polemiky ano, ale trochu na úrovni

V předchozích číslech Romano hangos se střetly názory několika našich příspěvatelů z Liberecka a Jablonecka. Dostal jsem kromě zmíněných textů ještě pár e-mailů. Dušan Kotlár měl podle nich některé svoje kritiky navštěvovat na pracovišti, vyhrožovat soudem a podobně. Aby věc negradovala dál, dovoluji si další výměnu názorů na toto téma stopnout. Co se týče textů zaměřených na jiná témata, všichni zúčastnění jsou na stránkách RH nadále vítáni.

Pavel Pečinka

Šéfredaktor Romano hangos.

Dušičky, zvláštní svátek, kdy bývá i na hřbitově hezky...

Tenhle svátek vnímám jako zvláštní den, protože v tento den, jako jediný v roce, bývá na hřbitově krásně. Je tam klid, všude hoří svíčky a cítíte tu atmosféru, že kolem vás je plno duchů, ale nebojíte se... Pokaždé, když jsou Dušičky, si vzpomenu na dobu před osmi lety, kdy jsem hřbitov navštívila poprvé. Byl druhý listopad – svátek všech zesnulých. Se svou nejlepší kamarádkou jsme se na hřbitov

vydaly večer. Mně bylo 16 a kamarádce 17 let. Venku byla tma, ale my se nebály. Byla to nádhra. Všude tolik světla z hořících svíček, počasí bylo teplé a všude se pohybovali lidé, kterým jsme ve tmě moc neviděly do tváře. Ale zdáli se být klidní a vyrovnaní. Ty svíčky, co hořely po celém hřbitově, byly jako Boží světlo. Moc se nám tam líbilo, a tak jsme si s kamarádkou řekly, že se tam příští rok vypravíme zas.

Uběhl celý rok a na hřbitov jsem se už vypravila sama, bez kamarádky. Šla jsem tam totiž za ní, ležela tam pohřbená i se svou maminkou. Tu krásu svíček jsem už tolik nevnímala. Byl to úplně jiný pocit. I lidé kolem mě se mi zdáli být smutní. Předtím se mně zdáli klidní a vyrovnaní. Teď to ale vidím jinak, je to asi tím, že jsem poznala na vlastní kůži, jaké to je mít někoho blízkého na hřbitově. A ten klid a vyrovnanost na tvářích kolem mě, není nic jiného než smutek a bolest

a v srdci. Nikdy by nás nenapadlo, že se něco takového stane.

Než moje kamarádka zemřela, neustále mi předhazovala svého staršího bratra a moc si přála, abychom se dali dohromady. Jenže já jsem se jí jen smála a byla jsem přesvědčená, že se nic takového nestane, protože se mi nelíbil. Jenže... tři měsíce po její smrti jsem se do něj opravdu zamilovala a dali jsme se dohromady. Jsme spolu už osm let. Boží cesty jsou nevyzpytatelné...

Me kada inepos šunav sar zvlaštno džives, bo kada jekhutno džives andro berš ehin pro cintiris šukares. Hin odoj klidos, všadzik labol o momel'a a šunen, hoj maškar tumende ehin but mule, afe nadaran tumen... Sakovar, sar ehin o Inepos le mulenge, mange leperav pro džives angle ochto berša, sar geľom pre mulaňi bar poperšo. Has dujto novembris – Inepos le mulenge. Mira najfeder kamaratkaha geľam raťate pre mulaňi bar.

Mange has dešušov berš a la kamaratkake dešuefta berš. Avri has šišitno, afe amen nadarahas. Has oda šukariben. Všadzik labonas o momel'a, avri has tatoro a khatar amen-de phirenas but manuša, so lenge but nadičhoľas andro muj, bo ehas šišitno. Afe dičhonas, hoj has spokojne. Kole momel'a, so labonas pal calo cintiris, has sar le Devleskro kham. Pačisaľolas pes amenge kodoj, ta peske la kamaratkaha phend'am, hoj aver berš odoj džaha pale dujdzene.

Pregel'as calo berš a pro cintiris imar geľom korkori, bi e miri kamaratka. Džavas odoj pal late, pašľolas odoj mul'i he peskra dajoraha. Koda šukariben le momel'endar imar avka našunavas. Šunavas oda imar varesar aver. He o manuša khatar mande dičhonas pharejileskere.

Akor pes mange dičhonas, hoj has spokojne. Akanak oda afe dikhav aver, hin oda talam vaš oda, hoj prindžard'om pre miri cipa, savo oda hin, te našavel varekas. A kole manuša nahas spokojne, afe has len but dukhade jila. Šoha bi naphend'amas, hoj pes vareso kajso ačhola.

Angloda sar miri kamaratka mul'as, ta mindig mange vakerelas pal peskro phureder phral a but kame-las, hoj pes leha te thovav jekheta-ne. Afe me latar ča asavas, bo džanavas, hoj pes nič kajso naačhola, bo mange nahas pre dzeka. Afe... trin čhon pal oda, so mul'as, man andre leste čačes zakamaďom a thoďam pes peha jekhenate. Sam peha imar ochto berš.

Le Devleskere droma hine na ačhaľutne. **Andrea Kačová**

www.romea.cz
Romský informační portál

Problém vrstevnatý skoro tak jako sněhová koule

Už dlouho pociťuji, že naše země, ačkoliv se v médiích hojně diskutuje o tzv. romském problému, v politické praxi vlastně jakýchkoliv vládních střídajících se po čtyřletých cyklech, hloubku a závažnost problému nedoceňuje. A možná dokonce ani nezná. Tento dvojaký vztah k tématu nás – a tím myslím veřejnost – může na dlouho uchláchnit, že vlastně pro společné budoucí česko-romské soužití děláme maximum, abychom pak po letech hořce zjistili, že se jako celek nacházíme v těžko řešitelné situaci. Dosud chybí konceptní systémová řešení, která by vláda jako celek přijala a společnými silami – napříč resorty bez ohledu na politickou příslušnost – realizovala.

Konejšíme sami sebe, jak svědomitě se zabýváme úvahami nad možnými řešeními, přitom opak je pravdou. Mediální úvahy, veřejné besedy a diskuse bez dalších realizací, navzájem provázaných kroků jsou jen ztrátou času. Zásadní změnu nemohou přinést dokonce ani vskutku bohužel sblížovací aktivity, jaké s tím nejlepším svědomím organizuje i naše muzeum a řada občanských sdružení, pokud totiž nejsou tyto aktivity provázány a podepřeny systémovými řešeními. A to zejména v oblasti sociální a vzdělávací, tedy pákami a mechanismy, jež drží v rukou státní moc a obce. Osvěta působí velmi dlouhodobě a takto kouzelnou moc změnit věci od základu prostě nemá.

Problém, jehož kořeny jsou historické, se neustále prohlubuje a reprodukuje. Přitom jeho bobtnání si rozhodující politici příliš nepřipouštějí. Jednak neznají skutečnou situaci v terénu – v sociálně vyloučených lokalitách, v jejichž prostředí u nás žije minimálně polovina všech našich Romů. Nechodí do těchto odpadních měst, netráví zde svůj čas, až na povinné bleskové návštěvy provázené zájmem médií v dobách momentální eskalace problému. Podstatnější však je fakt, že vrcholní politici byli na svá místa vysláni svými stranickými organizacemi – přitom víme, že ani jedna z našich současných vládních stran nešla do volebního klání s romským tématem. Důvod je prostý – téma voliče

netáhne, naopak působí odpudivě, pokud se však nejedná o populistickou rétoriku opačného dopadu ve stylu Jiřího Čunka. Romští zástupci na kandidátkách mocných stran už desetiletí chybí, ač by mnozí vzdělání a schopní, často mladí lidé zájem měli. V právě proběhnutých komunálních a senátních volbách přijala romské kandidáty pouze Strana zelených, jejíž nevalné volební výsledky známe.

Tak zvaný romský problém je totiž stále vnímám jako výstřední problém Romů a vrcholní politici jsou jen vzorkem široké veřejnosti, kterou zastupují. Nedožráli do stavu vědomí nutnosti tento problém otevřít. Přitom samotný, tak zvaný romský problém se netýká pouze Romů, a taky Romové jej sami nikdy nezdořejí. Název romský je jen pracovní a poněkud zavádějící. Je jako vrstevnatá sněhová koule, která se stále nabaluje i v naší společnosti, a jednotlivé její součástky spolu souvisejí a vzájemně se napájí.

Kořeny problému sahají do minulosti, hovoříme o historické determinaci sociálních skupin žijících v evropských zemích po tisíc let jako lidé na okraji. Jejich přežití umožnil jen neustálý boj s majoritou, její využívání, ale na druhé straně i její slitování a pomoc. Když se pak komunisté pokoušeli tyto tradiční vydědence zapojit do společného budovatelského díla, dělo se tak často naivně a bez hlubšího poznání fungování romských komunit. Neúspěch řešili příklonem k tvrdé asimilaci. Z té si Romové odnesli pocit méněcennosti, který jim vydržel dodnes a znovu se prohlubuje. „Hurá“ programy usilující zbavit Romy negramotnosti byly sice pozitivem, ale opět, bez znalosti specifík romské kultury a odžití minulosti nemohly být úspěšné. Jinak mentálně zdravé děti brzy začaly ve školách propadat do škol určených pro děti s mentálním postižením – do škol zvláštních, což bez většího povšimnutí veřejnosti přешlo i do demokracie. Až v roce 2007 na nás prstem ukázala EU skrze štrasburský soud, který vzhledem k neřešenému handicapu sociálně vyloučených žáků označil české školství za diskriminující. Ani poté

nenásledovaly systémové změny, i když se objevovaly v diskuzi velmi nosné postupy řešení. Za 20 let demokracie, kdy tento problém studujeme, odborníci skutečně navrhli mnohé fungující i v zahraničí ověřené metody. Ovšem stále se měnící politici opakovaně nejsou s to po dobu krátkých čtyř let pochopit jejich závažnost a to, že pro naši zemi představují jednu z priorit, které přispějí ke zlepšení kvality jejího života v budoucnosti. Za jinak zřejmě vcelku oblíbené ministryně

školství Petry Buzkové se otevřeně razila teze, že specifický přístup k romským žákům není nutný, neboť tyto děti jsou stejné jako všechny ostatní. Tento ignorující a rádobý ferozně rovnostářský přístup představuje však obrovskou brzdu jakékoliv změny k lepšímu a brání nástupu funkčních řešení. Za zeleného ministra Ondřeje Lišky se objevila velmi pokroková, byť krátká snaha o zavedení inkluzivního vzdělávání, při němž by se sociálně vyloučené děti díky specifické podpoře a pomoci zařazovaly do hlavního vzdělávacího proudu, jednoduše s jejich handicapem by se pracovalo směrem k jejich vyrovnávání. Toto je dnes s novou pravcovou vládou, zdá se, opět pohřbeno, soudě dle naprostého přešlapování a spíše mlčení ministerstva školství v této věci i podle vnitřní restrukturalizace resortu, který skupinu pro inkluzivní vzdělávání v rámci úspor zrušil. Všemi deseti jsem pro úspory, nepodporuji život na úkor budoucnosti, ale jsem pro rozumné šetření s ověřenými dopady, ne tam, kde zdánlivá úspora připraví mnohem větší výdaje v budoucnu. Po 20 le-

tech se ocitáme znovu na začátku tak jako v euforickém naivním roce 1990.

Tak zvaný romský problém mj. vytváří třeba to, že ve věci integrace neexistuje v současných ghettech mezigenerační výměna – starší generace Romů nemohou těm mladším předat své zkušenosti z úspěšného života v majoritě, v občanském přístupu ke společnosti, jejíž blaho by jim leželo na srdci, protože prostě tuto dobrou zkušenost dosud nemají. Tento fakt se u nás pomní, přitom mnohdy stojí za zmatečnou komunikací, mýjením se dobře miněných sdělení ze strany Neromů Romům a naopak. Protiromská averze nevytváří vhodné podmínky k začlenění Romů do nepřátelsky naladěného okolí. Na druhé straně je zase nepostupující integrace Romů, kdy zjevné problematické chování Romů je zdrojem protiromské averze. Budoucí učitelé romských žáků se běžně neučí, jak přistupovat k sociálně vyloučenému romskému žákovi, pak jsou při upřímné snaze takovým žákům své třídy pomoci jen skutečnými partyzánskými bojovníky proti strnulému systému. Kvůli vzájemně špatné informovanosti panuje v majoritě i mezi Romy také řada mýtů i naivních představ. Jednou z nich je, že Romové musí začít s řešením své situace sami. Pokud čekáme opravdu na to, až lidé na dně začnou konat, pak věřme, že čekáme na pověstného Godota. Z mýtů uvedu třeba ten, že Romové zásadně nemají zájem o vzdělání, například proto, aby se neasimilovali. Jde o mýtus z neznalosti situace, prožitků a vnímání Romů. Ano, Romové nemají zájem o vzdělání, ale to není celá pravda. Ptejme se, proč! V naší instituci, kde probíhá doučování více než 50 romských dětí, máme zkušenost jinou. Zájem rodičů o toto doučování je obrovský a nejsme schopni ho uspokojit. Sami rodiče jako pologramotní absolventi zvláštních škol svým dětem ve vzdělávání pomoci nemohou. Česká škola má specifické a velmi vysoké nároky na domácí přípravu dětí do školy, která nutně vyžaduje asistenci rodičů. Pokud oni toho nejsou schopni, sociálně zanedbané a jazykově špatně vyba-

vené děti s prvními neúspěchy ztrácejí o školu zájem, stává se pro ně nepřátelským územím. Ambice malých romských dětí na své budoucí zařazení do majoritní společnosti a volbu povolání jsou zprvu vysoké, s příchodem do školy a nastalým pádem do reality ambice rychle opouštějí a smiřují se s tím, že povedu podobně mizerný a dobře známý život jako jejich rodiče. Dospělí znají tyto konce z vlastní zkušenosti, proto děti v jejich ambicích nepodporují, nevěří sobě ani svým dětem. Pokud však je někdo schopen jim problém vysvětlit a pomoci zvládnout pro ně nepřekonatelné překážky, pokud tito rodiče pochopí, že jejich pomocníkům jde o dobro jejich dětí, podstatná důvěra je navázána a rodiče začínají spolupracovat.

Nežijí ve vakuu, abych si myslela, že romský problém je u nás ten nejdůležitější. Jistě, existují jiné zásadní, ale tento je jedním z nich. A pokud si to včas neuvědomíme, budou tím pykat nejen Romové, ale bohužel celá naše společnost, již jsou částí. Narůstání počtu sociálně vyloučených, tedy lidí na dně, jejichž chování může být podobné tomu, co označujeme termínem lůza, je nebezpečné pro nás všechny ostatní, kteří žijeme z toho, co si sami poctivě vyděláme a kteří si chráníme své relativně spokojené a materiálně nestrádající rodiny.

Nešťastní lidé však často reagují nečekaně, brání se útokem, zkrátka jsou nebezpeční. Přehlížení jejich neštěstí ohrožuje nás všechny a žádná policie nás před projevem frustrace těchto lidí nikdy dokonale neochrání. Proto je důležité, abychom problém neomezovali jen na Romy a konečně se pustili do jeho skutečného masivního řešení s vědomím, že to děláme sami pro sebe.

Sáhněme si však opravdu do svědomí, zda jsme se skutečně již rozhodli pro počátek řešení takového zásadního a velkého problému. Pokud ano, pak nám nezbyde nic jiného než volit politiky, kteří budou jeho řešení nabízet jako jednu ze svých priorit.

Jana Horváthová
Historička, Muzeum romské kultury, Brno

Kaj sas, kaj na...

Kaj sas, kaj na... Bylo, nebylo... a není to tak dávno, kdy si ještě Romové u nás vyprávěli pohádkové příběhy – paramisi – paramisi vzpomínají, že opravdu dobří vypravěči uměli povídat paramisa několik hodin, ba i několik večerů...

I když bohužel i mezi Romy doba starých vyprávěčů pohádek už pomínula, zachovaly se nám zápisy alespoň některých. Velkou sběratelkou romských pohádek byla Milena Hübschmannová (1933–2005), zakladatelka české romistiky. Z její sbírky jsme v Muzeu romské kultury připravili výstavu, ve které můžete nahlédnout do světa romských pohádek. Přijďte se podívat, přečíst si, poslechnout... Výstava v MRK v Brně, Bratislavská 67, potrvá do 21. 3. 2011.

Kaj sas, kaj na... ča na čirila o Roma mek phirenas ke peste, sdžanas pes jekhetane andre jekh kher the odoj peske vakerenas o romane paramisa. Maškar amende sas ajse paramisa-

ra so džanenas le šerestar andre jekh koter te phenel e paramisi the trin, štar ori. Has the ajse bare džene, the ajse bare paramisa so jekh paramisi phenenas trin raťa, trin d'ives. Sdžanas pes andre jekh kher, bešenaspere phuv, pro stolkos, kaj pes delas. O paramisaris vakerelas u o Roma – o phure o terne – bara pozoraha ča šunenas. Le Romenge na kampo-las ni radio, aňi moza. Mek adadžives dživen maškar amende o džene, so ada pametinen...

Kaj našti visaras pale o časos, ta vaš oda richtindam andro Romano Muzeum čirlatuno romano šukariben – richtindam perdal tumende romane paramisa. Ale paramisa kidľas upre le Romendar adaj pro Čechi the pre Slovaňiko e Milena Hübschmannovo. Oj imar penda berš phirelas pal o Roma, cirdelas upre pro magnetakos le Romendar o phure paramisa. Kada šukariben, kada barvaľipen palis zapisinda andre kniška. Kaja rajkaňi amari

manušni kaja buti kerlas vaš ada, kaj na kamelas hoj o nipi andre moderno doba te napobisteren kala ča-čikane phurikane paramisa. Zapisinda len romanes. Perdal o gadže prethodľa the pisinda andre čechi-

ko čhib. Lakra butatar kerďam Bernate pre Bratislavsko 67 pre kada jevend e vistavka. E vistava phundradam andro muzeum 8. septembros u ľikerla dži 21. marcos 2011. Pre vistava našti te sikhavel savo-

ro, aľe šaj odoj dikhen purano romano šifoňeris the e romaňa princeza. Jilestar tumen vičinas, aven Romale savore te dikhel, the te šunel amare šukar romane paramisa...
Milada Závodská

Workshop žáků třetí třídy ZŠ z Náměstí 28. října v Muzeu romské kultury.

Foto: MRK, Lenka Grossmannová

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz
MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

Program na prosinec 2010

NOVINKA: OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17⁰⁰)

5. 12. neděle

Vstup do všech výstavních prostor ZDARMA.

Výstavy

Bylo, nebylo...; Kaj sas, kaj nasas, guleja bachta-leja... Svět romských pohádek – ze sbírek Mileny Hübschmannové • Výstava potrvá do 20. 3. 2011
Žil jeden Rom. A ten Rom měl tolik dětí, jako je na nebi hvězd...

Svatební rituály Indie. Fotografie Jana Petránka
• Výstava potrvá do 27. 2. 2011

Putovní vzdělávací panely do škol

Genocida Romů v době II. světové války.

Možnost zapůjčení po domluvě s Mgr. Michalem Schusterem na historie@rommuz.cz.

Akce pro veřejnost

Přednáška z cyklu Kdo jsou Romové • 14. 12. od 17⁰⁰ v prostorách Knihovny Jiřího Mahena.

Komponovaný večer o romských pohádkách nejen pro nejmenší

Bylo, nebylo... žil jednou jeden chudý Rom. A ten Rom, měl tolik dětí, jako je na nebi hvězd... Příběhy, které vás zavedou do světa romských pohádek, budou vyprávět romští vypravěči Margita Lázoková a Gejza Horváth.

Vánoční dílny

Vánoční dílny s romskými výtvarníky pro školy i širokou veřejnost • 6.–10. 12. vždy od 9⁰⁰, 11⁰⁰, 16⁰⁰
Zájemce prosíme o potvrzení na media@rommuz.cz nebo telefonicky na 734 315 043.

Stálá expozice

Příběh Romů (etapa 1939–2005).

Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

Otevírací doba • po zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • so zavřeno • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

DOTAZNÍK

Jsem studentkou na Trenčianskej univerzite Alexandra Dubčeka. Prosím o pomoc s bakalářskou prací na téma **Diskriminace pracovníků na trhu práce – se zaměřením na romskou menšinu**. Znáte-li ve vašem okolí Romy, kteří by byli ochotni vyplnit můj dotazník, budu Vám za informace vděčná. Prosím o přeposlání na mail: lenka_bielikova@centrum.sk. Dotazník je anonymní, získané informace budou použité jen pro zpracování mé bakalářské práce. Prosím o upřímnost při vyplňování. Cílem dotazníku je zjistit, zda jste se vy osobně dostali do situace, kdy jste zažili diskriminaci na trhu práce z důvodu, že jste Rom.

Za Vaši ochotu a odpovědi předem děkuji. Lenka Bieliková.

Věk:

Pohlaví: ☐ muž ☐ žena (zatrhněte)

Dosažené vzdělání:

c. ☐ více než šest měsíců a méně než rok

d. ☐ více než rok

4) Bylo pro Vás náročné nalézt si práci z důvodu toho, že jste Rom?

a. ☐ ano

b. ☐ ne

1) Máte v současnosti práci?

a. ☐ ano

b. ☐ ne (pokračujte otázkou číslo 5)

3) Kolik zaměstnavatelů jste oslovili, dokud jste získali dané pracovní místo?

a. ☐ jenom jednoho zaměstnavatele

b. ☐ více než jednoho zaměstnavatele a méně než pět zaměstnavatelů

c. ☐ víc než pět zaměstnavatelů a méně než 15 zaměstnavatelů

d. ☐ více než 15 zaměstnavatelů

5) Kdy jste byl zaměstnán naposled?

a. ☐ před méně než šesti měsíci

b. ☐ před více než šesti měsíci

c. ☐ před méně než rokem

d. ☐ před více než rokem

2) Pokud ano, jak dlouho Vám trvalo nalézt si práci?

a. ☐ méně než tři měsíce

b. ☐ více než tři měsíce a méně než šest měsíců

6) V případě, že Vás na nějaké pracovní místo nepřijali, vnímá-

te jako důvod Vašeho nepřijetí to, že jste Rom?

a. ☐ ano

b. ☐ ne

7) Byli jste již už v situaci, kdy jste pro zaměstnavatele pracovali bez pracovní smlouvy?

a. ☐ ano

b. ☐ ne

8) Znáte zákony, kde je uváděný zákaz diskriminace? (antidiskriminační zákon)

a. ☐ ano

b. ☐ ne

9) Slyšeli jste o programu KaPPo? (kariérní a pracovní poradenství – Člověk v tísni)

a. ☐ ano

b. ☐ ne

10) Byli jste klientem programu KaPPo?

a. ☐ ano

b. ☐ ne

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou	☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2010 činí 240 Kč.

Volná pozice – muzejní pedagog

Muzeum romské kultury hledá pracovníka na plný úvazek na pozici muzejní pedagog-lektor.

Požadujeme VŠ vzdělání nejlépe v oblasti pedagogiky nebo sociální práce a dobrou znalost angličtiny. V případě zájmu zašlete prosím strukturovaný životopis a motivační dopis na adresu **media@rommuz.cz**, nejpozději do 8. 12. 2010.
Více informací na **www.rommuz.cz**.

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

